

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain muuttamisesta (HE 146/2024 vp)

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt Suomen Yrittäjiltä lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain muuttamisesta. Lausumme asiasta seuraavaa.

Esitys liittyy pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan.

Työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetussa laissa säädettäisiin sovittelijan velvollisuudesta kansantalouden kokonaisedun turvaamiseksi menetellä sovittelutoimessaan siten, että palkanmuodostus toimii mahdollisimman hyvin eikä työmarkkinoiden toimivuus vaarannu. Ehdotuksella vahvistettaisiin lain tasolla sovittelutoiminnassa jo nykyisin noudatettua käytäntöä niin sanotun palkantarkistusten yleisen linjan huomioimisesta.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutoksia, joilla yhdenmukaistetaan määrättyä sovittelutehtävää varten asetettavan sovittelulautakunnan käytänteitä. Työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetussa laissa säädettäisiin, että valtakunnansovittelija tai hänen määräämänsä sovittelija toimisi sovittelulautakunnan puheenjohtajana. Sovittelulautakunta olisi menettelyssään sidottu sovittelijaa velvoittavaan sääntelyyn, jolla edistetään työmarkkinoiden toimivuutta. Työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetussa laissa säädettäisiin, että lain säännöksiä sovintoehdotuksen antamisesta sovellettaisiin myös sovittelulautakunnan antamaan sovintoehdotukseen. Valtioneuvoston asetusta työriitojen sovittelusta muutettaisiin siten, että työ- ja elinkeinoministeriö määräisi sovittelulautakunnan muut jäsenet valtakunnansovittelijan esityksestä.

Esityksellä pyritään toteuttamaan ns. vientivetoinen palkkamalli. Siinä vientialat avaavat neuvottelukierroksen ja määrittelevät palkankorotusten tason siten, että se ei vaaranna vientiyritysten kilpailukykyä. Malliin kuuluu lisäksi

periaate, jonka mukaan muut alat eivät saa ylittää viennin avauksen kustannusvaikutusta. Ruotsissa vastaava järjestely on ollut jo pitkään toiminnassa.

Pidämme tärkeänä, että palkanmuodostus- ja koko työehtojen sopimisjärjestelmää kehitetään siten, että yritykset voivat menestyä kansainvälisessä kilpailussa. Tämä edellyttää toimivaa palkanmuodostusjärjestelmää, joka yhtäältä ottaa huomioon kansantalouden kilpailukyvyn turvaamisen, mutta myös yrityskohtaiset tarpeet. Strategisena suuntana pitäisi olla sopimisen hajauttaminen mahdollisimman laajalti yritystasolle, koska jokaisella alalla ja myös saman toimialan sisällä yritysten tilanteet ja tarpeet poikkeavat toisistaan. Toteamme, että vientivetoisen palkkamallin edistäminen ei ole riidassa edellä mainitun tavoitteen kanssa, mikäli työehtosopimukseen saadaan selvästi nykyistä enemmän paikallisen sopimisen mahdollisuuksia. Mikäli näin ei käy, pitää olla valmius lisätä yrityskohtaisen sopimisen mahdollisuuksia uusilla lainsäädäntömuutoksilla.

Esitetyn mallin osalta on syytä todeta, että työehtosopimusosapuolet voisivat myös vientivetoisessa mallissa yhdessä sopien kohdentaa palkankorotuksia aloille ja tehtäviin, joissa on palkkauksen kehittämistarpeita. Esityksellä säädellään ainoastaan valtakunnansovittelijan ja sovittelulautakunnan toimintaa.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Janne Makkula
johtaja, varatuomari